

Consideracions a l'avantprojecte de llei per a la gestió i la retirada de l'amiant de Catalunya

Febrer del 2024

Preàmbul

Es diu en aquest punt que a Catalunya pot haver-hi 4 milions de tones de fibrociment, així que només partint d'aquesta dada ja podem fer la principal observació a aquesta llei que pretén resoldre el problema de l'amiant a Catalunya. Supposem que d'aquests 4 milions de tones, el 50% estan repartides pel territori en forma de cobertes de fibrociment, tenint en compte que el pes estàndard d'aquestes plaques és de 14 kg/m² podem calcular a grans trets la quantitat de m² de plaques a retirar, uns 142 milions de m². Tenint en compte que el cost de la retirada i substitució d'un sol m² de coberta de fibrociment és de 100 €/m² (inclou la instal·lació de la nova coberta i l'adequada gestió del residu), estem davant d'un problema d'una dimensió extraordinària, a grans trets més de 14.000.000.000 €, sí, catorze mil milions d'euros, que és la despesa que hauran d'afrontar principalment les empreses.

Un problema d'aquesta dimensió, que a més s'ha de resoldre en un termini de menys de nou anys, no és un problema menor ni un problema que es pugui afrontar amb un projecte de llei com el que s'analitza a continuació, amb les disposicions, instruments i criteris de gestió, per no parlar d'un règim sancionador que posa tota la responsabilitat de resoldre aquest problema als subjectes que gestionen activitats relacionades amb l'amiant i a les persones físiques o jurídiques tenidores d'un material que conté amiant (MCA).

Tampoc es tracta d'un tema únicament de prevenció de riscos laborals ni de salut pública o mediambiental, és també un fre a la transició energètica de les empreses i particulars que tinguin una coberta d'amiant, on no poden instal·lar unes plaques fotovoltaïques. També s'ha de considerar la necessitat d'inversió com hem dit abans, de finançament de les empreses que puguin tenir aquest passiu ocult als seus balanços i que el sector financer potser encara no ha tingut en compte a l'hora de concedir un préstec. Caldria també noves infraestructures autoritzades pel tractament i gestió de tot aquest residu, perquè la capacitat actual dels abocadors no contempla aquesta quantitat de residus. No existeix en aquests moments les suficients empreses autoritzades pel RERA per manipular aquests milions de tones de material i s'haurà de formar el personal necessari per fer-ho. Tenint en compte el problema administratiu per la gestió de permisos, autoritzacions, revisions i d'altres mecanismes de control i seguiment, així com la necessitat de formació del personal de les administracions públiques, s'haurà de fer una tasca de simplificació i optimització de la formació. També és una qüestió de competitivitat per a les empreses afectades i per als municipis i territoris que les acullen.

Un problema que probablement va molt més enllà de la capacitat de l'Agència de Residus de Catalunya i d'altres conselleries de la mateixa Generalitat. És, en definitiva, un problema de país, compartit amb l'estat espanyol i la resta d'Europa, que, si es vol resoldre, requereix d'un pla nacional, d'uns objectius ben definits, de mecanismes de seguiment, de terminis realistes, de pressupostos acords amb la magnitud del repte, d'infraestructures, de recursos humans, de participació de totes les parts implicades, de creativitat i imaginació en la cerca de solucions als reptes que vagin sorgint, i sobretot, de consens i voluntat política de tots els implicats, administracions locals i de la generalitat, a més d'empresaris i particulars afectats.

Disposicions generals

Entrant ja en l'anàlisi de les disposicions generals de la proposta de llei, destacaríem les següents qüestions:

Títol I disposicions generals

Article 5. Drets de la ciutadania

Al punt b) es parla de les convocatòries d'ajuts, però no s'especifica de quines convocatòries i de quines dates estem parlant, quin pressupost es destinarà i si els representants de les pimes podrem participar de l'elaboració d'aquestes convocatòries. Per altra banda, cal dir que les ajudes que han sortit els darrers anys, la darrera de 50 milions d'euros, són totalment insuficients per abordar aquest problema veient la magnitud econòmica comentada al preàmbul. Cal afegir que l'entitat que gestiona aquestes ajudes no ha donat encara informació dels volums de sol·licituds rebudes ni dels terminis dels tràmits, aquesta manca de transparència encara dilueix més l'incentiu de les empreses i persones afectades, a prendre la iniciativa de retirar aquests materials.

Al punt g) d'aquest article es parla del dret a comunicar de l'existència de MCA quan se'n tingui coneixement, però no es parla d'en quines condicions, sota quins criteris i amb quin objectiu (informatiu, de denúncia, etc.) s'haurà d'exercir aquest dret.

Article 6. Drets de les empreses i professionals dedicades a activitats vinculades amb la gestió i retirada dels MCA

No es defineix quina és la formació necessària ni la forma de comunicar als seus clients quins incentius econòmics hi haurà, quan i com accedir-hi.

Article 7. Obligacions de les administracions públiques de Catalunya

Al punt b) es parla d'establir un sistema de finançament "adient" per gestionar i retirar els MCA, però no es dimensiona ni es periodifica aquesta inversió. Així és difícil de valorar el que es considera com "adient" en aquest àmbit.

Article 8. Obligacions de les empreses i professionals amb activitats vinculades amb la retirada i gestió de residus

No es pot obligar a les empreses i professionals a exercir les funcions dels òrgans d'inspecció de l'amiant, no és la seva feina ni la seva funció i han de poder respectar el secret professional.

Article 9. Obligacions de la ciutadania i empreses no dedicades a activitats vinculades amb la gestió i retirada de MCA

Al punt b) es torna a la qüestió, aquesta vegada en forma d'obligació, d'informar de les ubicacions amb presència de MCA que es percebin com una amenaça clara per la salut. Ens preguntem amb quin criteri tècnic de riscos sobre la salut es pretén que es facin aquestes denúncies. Tampoc s'explica què farà l'administració un cop rebuda la denuncia, especialment al llarg dels nou anys en què encara és legal tenir aquests materials als immobles.

Títol II. Instruments per la política de gestió i retirada dels MCA

Article 15. Comissió catalana per la gestió i retirada de l'amiant

No s'estableix quan començarà a funcionar. No s'estableix a la seva composició el paper de la mitjana i petita empresa, ni les organitzacions que les representen.

Article 16. Pla nacional de la gestió i retirada de l'amiant a Catalunya

No s'estableix quan estarà finalitzat ni quan entrarà en vigor.

Article 17. Cens català d'MCA

No s'estableixen els terminis de finalització d'aquest cens ni dels municipals.

Article 20. Portal informatiu dels MCA

No s'estableix quan estarà operatiu

Article 21. Fons per a la Gestió i Retirada de l'Amiant de Catalunya

Es diu que aquest fons té per objectiu vehicular totes les gestions vinculades amb la retirada i gestió de l'amiant, però no es dona cap informació sobre la dotació pressupostària que es destinarà.

Article 22. Integració del Fons per a la Gestió i Retirada de l'Amiant de Catalunya

Aquest punt tampoc aclareix l'ambició d'aquest Fons pel que fa al volum de recursos que s'hi vol destinar. Estem segurs que ni amb multes, taxes i impostos sobre el dipòsit de residus, es pugui finançar una inversió tan elevada.

Article 24. Mesures de suport i foment

Al punt a) es parla de convocar regularment programes de suport ajuts i subvencions, però no s'aclareixen ni les partides pressupostàries destinades, ni els terminis d'execució ni les condicions d'aquestes.

Al punt d) es diu d'establir avantatges fiscals per qui retiri els MCA, però no es dona cap informació o referència del volum, les característiques o els terminis per la concessió d'aquests avantatges. Coses més que importants si el que es pretén és que aquestes, tinguin un caràcter incentivador.

Articles 26 i 27. Formació

No s'especifica la formació necessària del personal de l'administració ni del personal de les empreses o professionals que gestionin els MCA.

Títol III. Gestió dels materials que contenen amiant

Capítol 3. Organització administrativa vinculada amb residu amb MCA

Trobem a faltar en aquest punt el compromís de les administracions responsables, de facilitar i agilitzar tots els tràmits administratius relacionats amb la gestió dels MCA.

Consultant empreses del sector de la manipulació de l'amiant ens fan saber que, anteriorment, quan es comunicava una retirada d'amiant es feia a través d'un formulari en format PDF modificable que funcionava molt bé. A dia d'avui han modificat el format i es fa directament online. Aquest tràmit online sovint pateix problemes informàtics que endarrerixen més aquestes gestions. Parlem d'un tràmit que pot portar uns trenta minuts de gestió en cas d'haver d'introduir molts treballadors. Cal millorar aquests sistemes per no perjudicar les empreses autoritzades a la gestió i manipulació d'aquests materials i a les seves empreses clients que volen fer la retirada.

Per altra banda, les empreses del sector ens fan arribar també que els temps d'espera d'aprovació dels plans de treball específics són excessius. El límit actual és de quaranta-cinc dies i hi ha un ampli consens en el fet que aquest termini s'hauria de reduir com a màxim trenta dies, ja que les empreses clients han de planificar amb massa antelació les feines, i endarrereix molt la retirada general de l'amiant a Catalunya.

Títol VI. Inspecció, règim sancionador i execució forçosa

Aquest títol i els articles al nostre entendre són la part més desenvolupada d'aquest projecte de llei, concretant-se la classificació de les infraccions, els responsables i fins i tot la quantia d'aquestes. Trobem a faltar aquesta concreció en la resta de títols de la proposta de llei.

Disposicions addicionals

Disposició addicional primera. Criteris de prioritització en la retirada.

Pel que fa als criteris del pla d'inspecció general, que determinin la prioritització de la retirada, i tenint en compte la gran quantitat de revisions que s'haurien de fer a tot Catalunya, ens preocupa que sigui impossible determinar l'ordre de retirada en funció del risc de la salut de les persones i el medi ambient, i que s'acabin aplicant d'altres criteris de prioritització més arbitraris. Es desconeixen també els plans, recursos i terminis que posarà sobre la taula la nostra administració per dur a terme aquesta prioritització.

Disposició addicional tercera. Ubicacions de les deixalleries i dipòsits controlats per a MCA

Tenint en compte la gran quantitat de MCA que es preveu hi ha a Catalunya, al pròleg es parla de quatre mil milions de tones, ens preocupa molt que a avui en dia en tot el país només hi hagi una planta per la ubicació definitiva d'aquests materials, la planta de Castellolí.

Disposició addicional sisena. Dotació pressupostària

En aquest punt ens sorprèn que només es faci referència a la dotació pressupostària per dur a terme les accions del Cens català, però no es parla de cap altre pressupost com per exemple el dels ajuts a la retirada o el de la creació d'infraestructures. Tampoc es parla de mesures de finançament específiques per promoure aquestes inversions.

Proposta de la Cecot

Des de la Comissió d'Energia i l'Oficina Tècnica de la Cecot, proposem convertir el problema de la retirada de l'amiant de les cobertes empresarials en una oportunitat per obtenir energia elèctrica renovable de proximitat, instal·lant a les cobertes industrials que actualment tenen fibrociment, plaques fotovoltaïques, que permetran l'autoconsum i autoconsum compartit de les empreses i que donada la superfície de què es pot arribar a disposar, permetria que la Generalitat assolís els compromisos d'instal·lació de renovables a Catalunya.

cecot | **energia**

energia.cecot.org
energia@cecot.org